

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
Науковий відділ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи,
Української медичної стоматологічної
академії
професор І. Кайдашев
2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс академічної доброчесності

(повна назва навчальної дисципліни)

для аспірантів

напряму підготовки 22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія
(шифр і назва напряму підготовки)

Спеціальності: 222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 091 – Біологія.
(шифр і назва спеціальності)

ВСТУП

Змістовий модуль «Основи академічної доброчесності» є складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців за третім рівнем вищої освіти з *напрямку підготовки 22 — Охорона здоров'я, 09 — Біологія, спеціальностей: 222 — Медицина, 221 — Стоматологія, 091 — Біологія.*

Дана дисципліна є *нормативною.*

Викладається у **2 семестрі 1 року навчання в аспірантурі в обсязі – 30 год (1 кредит ECTS)** зокрема: *лекції – 8 год., практичні – 4 год., самостійна робота – 18 год.* У курсі передбачено **1 змістовий модуль.**

Завершується дисципліна – **заліком.**

Зміст дисципліни. Дисципліна «Основи академічної доброчесності» є базовою у підготовці здобувачів третього освітньо-наукового рівня. Дисципліна складається із лекційних та практичних занять, на яких будуть висвітлені питання законодавчого забезпечення питання академічної доброчесності. Значна увага приділена питанням дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками, здобувачами вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні, академічній відповідальності за порушення академічної доброчесності, міжнародним проектам сприяння академічній доброчесності.

Місце дисципліни (в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку). Дисципліна «Основи академічної доброчесності» є базовою у циклі загальнонаукової підготовки третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Зв'язок з іншими дисциплінами. Місце дисципліни визначається її структурно-логічним зв'язком з іншими дисциплінами, зокрема методологією наукового і патентного пошуку, біоінформатикою та іншими.

Мета дисципліни – ознайомлення аспірантів із загальними питаннями та сутністю авторського права, вивчення основних принципів академічної доброчесності у середовищі закладу вищої освіти.

Завдання дисципліни – формування у аспірантів системи науково-теоретичних знань про систему авторського права.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати:

- етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності;

- норми законодавства про авторське право;
- види порушень академічної доброчесності;
- сутність академічної відповідальності;

вміти:

- створювати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

- використовувати технічні засоби для перевірки текстових документів на наявність неправомірних запозичень;

- оформляти документи, що засвідчують авторство наукової публікації (експертні заключення, авторські довідки, авторські договори, інформовані згоди).

Контроль знань і розподіл балів, які отримують аспіранти.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми **1 - 4**, . Обов'язковим для заліку є відпрацювання пропущених тем та незадовільних оцінок.

Оцінювання за формами контролю:

	Змістовий модуль 1	залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	40	20	60
Максимум	60	40	100

При цьому, кількість балів:

- **1-34** відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;
- **35-59** відповідає оцінці «незадовільно» з можливістю повторного складання;
- **60-64** відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);
- **65-74** відповідає оцінці «задовільно»;
- **75 - 84** відповідає оцінці «добре»;
- **85 - 89** відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);
- **90 - 100** відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності (за умови іституту)
умови заліку)

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
90 – 100	5	відмінно
85 – 89	4	добре
75 – 84		
65 – 74	3	задовільно
60 – 64		
35 – 59	2	не задовільно
1 – 34		

Шкала відповідності (за

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100	Зараховано
85 – 89	
75 – 84	
65 – 74	
60 – 64	
1 – 59	не зараховано

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
Основи академічної доброчесності

Вступ

Тема 1. Академічна доброчесність у середовищі закладу вищої освіти: правовий та етичний аспекти (6 год.).

ТЕМА 2. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності (10 год.).

ТЕМА 3. Проблеми етики наукових публікацій (6 год.).

ТЕМА 4 Запобігання порушенням академічної доброчесності (8 год.).

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	практичні	С/Р
1	Вступ. Тема 1. Академічна доброчесність у середовищі закладу вищої освіти: правовий та етичний аспекти.	2	-	4
2	ТЕМА 2. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності.	2	2	6
3	ТЕМА 3. Проблеми етики наукових публікацій.	2	-	4
4	ТЕМА 4 Запобігання порушенням академічної доброчесності.	2	2	4
УСЬОГО		8	4	18

Загальний обсяг **30 год.**¹, в тому числі:

Лекцій – **8 год.**

Семінари – **4 год.**

Самостійна робота - **18 год.**

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

ТЕМА 1. Академічна доброчесність у середовищі закладу вищої освіти: правовий та етичний аспекти. (6 год.)

Лекція 1. Поняття академічної доброчесності. (2 год.)

Поняття про академічну доброчесність.

Принципи дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні.

Нормативні документи, що присвячені академічній доброчесності.

Порушення академічної доброчесності.

Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності. Види академічної відповідальності.

Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.

Авторські права учасників освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Основа конституційного регулювання наукової творчості

Суб'єктивні авторські права (особисті немайнові та майнові).

Право на недоторканність твору

Місце наукової етики у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти.

Міжнародні проекти сприяння академічній доброчесності.

Контрольні запитання та завдання:

- 1) Поняття академічної доброчесності.
- 2) Нормативні документи, що присвячені академічній доброчесності.
- 3) Види порушень академічної доброчесності.
- 4) Види академічної відповідальності.
- 5) Суб'єктивні авторські права.

Завдання для самостійної роботи (4 год.):

Конституційне регулювання наукової творчості.

Законодавче забезпечення наукової діяльності.

Міжнародні проекти сприяння академічній доброчесності.

Рекомендована література:

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 11.10.2017 № 2148-19. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

2. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 05.12.2012 № 5460-17 – Режим доступу:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті : Україна 2017 / переклад з англ. – Інститут розвитку освіти. – К.; Таксон, 2017. – 184 с.

5. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [моногр.] / Роман Богданович Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

6. Етичний кодекс ученого України // Бюл. Вищ. Атестац. Комісії України. – 2010. – № 2. – С. 2 – 5.

7. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 13 груд. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 62.

8. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII // Відом. Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

ТЕМА 2. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності (10 год.).

Лекція 2. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності. (2 год.)

Плагіат: проблеми виявлення та засоби попередження.

Досвід європейських країн боротьби з плагіатом

Огляд систем виявлення текстових запозичень.

Найпоширеніші методи приховування плагіату та проблеми їх виявлення.

Контрольні запитання та завдання:

1) Принцип роботи технічних систем з виявлення неправомірних текстових запозичень.

2) Алгоритми пошуку запозичень у технічних системах виявлення плагіату.

3) Що таке «біржа копірайтингу»?

4) Які безкоштовні технічні системи виявлення неправомірних запозичень використовуються для перевірки наукових публікацій.

Практичне заняття (2 год.):

2.1. Системи виявлення текстових запозичень.

2.2. Технічні аспекти виявлення текстових запозичень .

2.3. Алгоритми пошуку запозичень у технічних системах виявлення плагіату.

Завдання для самостійної роботи (6 год.):

Досвід європейських країн боротьби з плагіатом

Рекомендована література:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.
2. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті : Україна 2017 / переклад з англ. – Інститут розвитку освіти. – К.; Таксон, 2017. – 184 с.
3. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [моногр.] / Роман Богданович Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.
4. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 13 груд. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 62.

ТЕМА 3. Проблеми етики наукових публікацій (6 год.)

Лекція 3. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності. (2 год.)

Етика наукових публікацій.

Поняття авторства.

Етична відповідальність за зміст наукових публікацій.

Відповідальність автора публікацій.

Відповідальність редакції, головного редактора, рецензентів наукових видань.

Розкриття потенційних конфліктів інтересів.

Наукові порушення і авторське право: самоплагіат, шахрайство, фабрикація, фальсифікація і плагіат.

Процедура рецензування наукових публікацій.

Контрольні запитання та завдання:

- 1) Відкриті електронні архіви.
- 2) Розкрийте поняття «авторство» наукової публікації.
- 3) Що таке фабрикація, фальсифікація і плагіат?

Завдання для самостійної роботи (4 год.):

Види порушень права на авторське ім'я.

Норми авторського права в Цивільному кодексі України.

Право на оприлюднення й право на відкликання твору.

Ліцензійні умови публікації наукових статей у журналах.

Право на присвячення твору (самостійне та субсидіарне).

Право на титулізацію.

Право на використання твору.

Спеціальні суб'єктивні авторські права.

Рекомендована література:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.
2. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті : Україна 2017 / переклад з англ. – Інститут розвитку освіти. – К.; Таксон, 2017. – 184 с.
3. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [моногр.] / Роман Богданович Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.
4. Етичний кодекс ученого України // Бюл. Вищ. Атестац. Комісії України. – 2010. – № 2. – С. 2 – 5.
5. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 13 груд. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 62.

ТЕМА 4. Запобігання порушенням академічної доброчесності (6 год.)

Лекція 4. Поняття академічної доброчесності. (2 год.)

Порядок виявлення та встановлення фактів академічної недоброчесності.

Процедура встановлення фактів порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності.

Контрольні запитання та завдання:

- 1) Несанкціонована співпраця.
- 2) Дисциплінарна відповідальність за порушення академічної доброчесності.
- 3) Текстові документи, що підлягають перевірці на наявність фактів неправомірних запозичень.

Практичне заняття (2 год.):

4.1. Процедура встановлення фактів порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності .

4.2. Функції комісії з питань академічної доброчесності закладів вищої освіти.

Завдання для самостійної роботи (6 год.):

Етичний кодекс ученого України. Етичний кодекс лікаря України.

Рекомендована література:

1. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 13 груд. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 62.

2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 13 груд. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 62.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 11.10.2017 № 2148-19. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
3. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 05.12.2012 № 5460-17 – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> .
5. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII // Відом. Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> .

Додаткова:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.
2. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті : Україна 2017 / переклад з англ. – Інститут розвитку освіти. – К.; Таксон, 2017. – 184 с.
3. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [моногр.] / Роман Богданович Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.
4. Етичний кодекс ученого України // Бюл. Вищ. Атестац. Комісії України. – 2010. – № 2. – С. 2 – 5.
5. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах / Єгор Стадний ; Проект сприяння академ. доброчесності в Україні. – 2017. – 18 с. – Режим доступу : <https://drive.google.com/file/d/0ByYt3wkv0L0Ad2820EtWaTJwX1U/view>.
6. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). – Режим доступу : <http://www.saiup.org.ua/>

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

- 1) Поняття академічної доброчесності.
- 2) Нормативні документи, що присвячені академічній доброчесності.
- 3) Види порушень академічної доброчесності.
- 4) Види академічної відповідальності.
- 5) Суб'єктивні авторські права.
- 6) Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності. Види академічної відповідальності.
- 7) Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.
- 8) Авторські права учасників освітнього процесу у закладах вищої освіти.
- 9) Основа конституційного регулювання наукової творчості
- 10) Суб'єктивні авторські права (особисті немайнові та майнові).
- 11) Право на недоторканність твору
- 12) Міжнародні проекти сприяння академічній доброчесності.
- 13) Принцип роботи технічних систем з виявлення неправомірних текстових запозичень.
- 14) Алгоритми пошуку запозичень у технічних системах виявлення плагіату.
- 15) Що таке «біржа копірайтингу»?
- 16) Які безкоштовні технічні системи виявлення неправомірних запозичень використовуються для перевірки наукових публікацій.
- 17) Етична відповідальність за зміст наукових публікацій. Розкриття потенційних конфліктів інтересів.
- 18) Наукові порушення і авторське право: фабрикація, фальсифікація і плагіат.
- 19) Процедура рецензування наукових публікацій.
- 20) Порядок виявлення та встановлення фактів академічної недоброчесності.
- 21) Процедура встановлення фактів порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності.
- 22) Види порушень права на авторське ім'я.
- 23) Норми авторського права в Цивільному кодексі України.
- 24) Право на оприлюднення та право на відкликання твору.
- 25) Право на присвячення твору (самостійне та субсидіарне).
- 26) Право на титулізацію.
- 27) Право на використання твору.
- 28) Спеціальні суб'єктивні авторські права.